

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuint'a Redactorului:

si
Cancelari'a Redactiunii:

e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Articolile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articolii tramisii si nepublicati se
voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune 4 fl. v. a.
Pre siese lune 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu. — 2 galb. pre 1/2
de anu. — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
bra'e pentru fiesca care publicati-
une «separatu. In Loculu deschiu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 13/25 augustu 1868.

Asta-di se deschide Adunarea generale de estu tempu a Asociatiunii Transilvaniei pentru literatur'a romana si cultura poporului romanu. Romani d'in tote partile voru fi intruniti acolo, si noi inca sboram cu cugetulu la d'insii, pentru a innaltia impreuna una rogatiune pia si santa, multiemindu Creatoriului, ca-ci ne-a scosu d'in atate valuri si ni-a aretat calea mantuintiei nostre, calea luminarei si a sciintiei. Grabim si noi cu cugetulu la d'insii, pentru a-i felicitia pre toti, pentru a da spressiune bucuriei nostre, ca-ci vedemu acesta Asociatiune inflorindu, pentru a areta conducatorilor ei multiemirea nostra si pentru a cere de la providenti'a divina remunerarea usteneleloru toturoru acelor'a, cari au coleratu si colucra pentru prosperarea acestei Asociatiuni salutarie.

Situatiunea politica la vedere este neturburata. Cei mai multi domnitori petrecu departe de resedintiele lor, era ministrii si-cerca restaurarea poteriloru langedite (de atat'a amaru de lucru!) pre la diversele bai; era dupa culise se lucra cu multa agerime, si abi'e va trece multu tempu, pana ce ne vomu pomeni numai ca erumpu rezultatele intrigeloru, ce se tiesu in ascuusu si cu multa dibacia.

Intalnirea imperatului Russiei cu regele Prusiei la Schwalbach, despre care mai vorbiramu in unu altu numeru, da ocaziune la multe combinatiuni. Este mai necredintu, cate combinatiuni si versiuni face pres'a despre acesta intalnire, carea nu dura tecatu trei patrarie de ora. In Franci'a se nesuescu a respandi cu ori-ce pretiu credinti'a, ca aliati'a pruscesca-rusesca esiste intr'a-adeveru, pana candu in Berlinu voiescu a sci, ca Franci'a se silisce d'in tote poterile a-si reinnoi relatiunile bune cu cabinetulu de Petruburgu. Facia cu aceste versiuni „Dem. Correspondenz“ aude d'in fontane demne de crediementu, ca aliati'a prusso-rusesca nu existe, fiindu ca tiarulu rusescu s'ar' fi dechiaratu, ca Rusi'a nu va est d'in neutralitate. — Foi'a amintita deduce de aci, ca Austri'a inca va remane neutrale, si, ca in casulu unui resboiu francescu-prusescu, lupt'a va fi restrinsa intre margini mai pucinu large. Afara de acesta, se crede in Parisu, ca in tempulu mai prospetu s'a intemplatu ce-va apropiare intre Austri'a si Prussi'a, si se afirma, ca Bismark si cabinetulu austriacu s'ar' fi invoitu la modificatiunea unoru puncte a le pacei de Prag'a. — De altmintre-a tote aceste sunt numai combinatiuni, lipsite de ori-ce base reale.

In Itali'a aparut simptome de bataia. „Diritto“ ni spune, ca 2000 de oficeri disponibili sunt chiamati in serviciu. Se mai vorbesce despre schimbarea cabinetului, ace'a ce avu un'a influentia neliniscitoria a supr'a bursei d'in Parisu. A nume se dice, ca marin'a se va incredintia lui Bixio, justiti'a lui Fisanelli, internele lui Morini, remanendu Menabrea ministru-presiedinte. Se dice, ca guvernulu de Florenti'a ar' fi silitu a intrebuintia midi-loce extraordinarie intre relatiunile, ce lu apesa. Este siguru, ca parti'a actiunei desvolta in presinte un'a activitate nespusa, carea ar' silu pre guvernulu a se folosi de fortia.

Ordinatieuna generalului Popatoff, carea oprece cu totulu intrebuintiarea limbei polone in Poloni'a rusesca, produce, precum ne spune un'a epistola d'in Wilna, cele mai mari neumanitati. — Denunciatiunile sunt la ordinea d'ilei si polit'a corumpu pre servitori contr'a domniloru lor. Bani neumerati incurgu d'in pedepse in cass'a statului. Unu singuru individu a solvitu intr'o di 400 de ruble, ca pedepsa pentru intrebuintiarea limbei polone; acelu-a, care calca a trei-a ora ordinatieuna, se elimineza d'in cetate. In Wiln'a si in tienutulu ei ro-

manticu domnesce una tacere mormentale. Vieti'a publica s'a nimicitu cu totulu; musica, concerte, tote au amutitu; fia-carele este restrinsu in cerculu celu mai angustu alu familiei sale. Daca acesta tirania este adevverata, resbunarea lui Domnedieu si a dreptatii nu o va lasa nepedepsita.

Mai de interesu pentru noi este procederea deputatiloru boemi (81 la numeru) fatia cu diet'a boema, deschisa la 22 l. c. In nrulu trecutu am aretat, ca acesti deputati nu voiescu se intre in dieta, era in nrulu acest'a punemu sub ochii cetitoriloru nostri o parte a dechiaratiunei acestoru deputati, prin care areta pentru ce nu potu se intre ei in dieta. Dupa cum se vede si de aci, standu pre terenulu continuitatii de dreptu, ei nu recunoscu decatu uuiunea personale, pretindindu tote drepturile istorice ce competu Boemiei ca regatu. Recumendam acesta dechiaratiune in deosebit'a atentiune a deputatiloru romani ardeleni.

La 22 l. c. s'a susternutu presidiulu dietei d'in Boemi'a urmatori'a

Dechiaratiune a deputatiloru boemi:

Innaltu presidiu dietale!

Suscriisii deputati furamu invitati la diet'a conchiamata in Prag'a pre 22 augustu 1868; inse, de ore ce in consciinti'a nostra nu ne simtamu nice indetorati nice indreptatii a lua parte la o dieta cu atari drepturi si missiune, cum are ea se se intrunescu acum, aflamu cu cale a areta innaltulu presidiu, pentru ce nu potemu noi intru in acesta dieta.

Ca represintanti ai toturoru cercuriloru de natiunalitate boema, si anumitu ai cercuriloru cetatienesci si regnicolari, prin urmare ca represintanti mai a doue treimi d'iu intreg'a poporatiune a regatulu Boemi'a, si mai toti alesi prin achiamatiune, credemu ca, dupa recunoscutele principie de represintatiune, potemu grai cu dreptu in numele intregi natiuni boeme.

In protestulu nostru susternutu la 13 aprile 1867, la care era-si ne provocamu si acum, ne-am motivatu pre largu si cu de a menuntulu dechiaratiunea nostra solemna, facuta innaint'a Maiestatei Sale, a pre gratiosului nostru Imperatu si Rege, innaintea toturoru poporulu imperiului, innaintea intregi poporatiuni a acestui regatu si si innaintea deputatiloru, cari erau pre atunci-a intruniti: ca adeca, noi consideramu diet'a acesta „ca una represintatiune nedrepta si neindreptatita a tieriei nostre.“

In acelu protestu am explicatu stravechiulu raportu de dreptu publicu alu tiereloru coronei boeme; am aretat, ca drepturile regatulu Boemi'a, cu tote ca ele in respectulu constitutiunei fura restrinse de Ferdinandu II, firesce unilateralmente si fara destule motive de dreptu, totu-si, cu privire la autonomi'a si la dreptulu publicu alu statulu boemu, s'au sustienutu; am aretat, ca acestu dreptu publicu, sustienutu pana pre tempulu nostru, cu valore de dreptu nu se pote stramuta altmintre, decatu prin invoirea imprumutata a domnitoriului si a natiunei. Pre temeulu acest'a am protestatu contr'a tramiterii de deputati in senatulu imperiale, carui-a nu-i poturamu recunoscere dreptulu: de a stramuta in ce-va dreptulu publicu alu coronei Boemiei, care este intaritu prin tratate cu pre inalt'a casa domnitoria, prin numeroase acte de statu, si prin juramintele mai toturoru regiloru boemi; am protestatu in fine contr'a toturoru lucruriloru, cari le va intreprinde senatulu imperiale, alesu d'in Boemi'a in modu neindreptatitu, spre daun'a dreptulu publicu si constitutiunali alu acestui regatu si alu coronei boeme, in contr'a drepturiloru poporulu boemu seu spre scurtarea administratiunei autonome a tieriei, dechiarandu inca de pre atunci-a tote conclusele de felulu acest'a de nevalide si neobligatorie pentru poporatiunea tiereloru boeme.

Cu tote aceste-a, partea deputatiloru, cari representa maioritarea, adeca acea maioritare artificiosa, care se nascuse numai prin nedreptulu regulamentu de alegere si preste acesta prin alegerea necorecta, se apuca de alegere si-si dede concursulu seu, pentru

a subordina regatulu Boemiei concluseru noulu senatu imperiale, carele nu represinta nice unu imperiu, nice una persona de dreptu publicu, — unu senatu imperiale, precum acest'a pan' aci n'a mai sustatu neci odata, nice in intielesulu constitutiunei, neci in fapta, nice in asemene compusetiune, neci cu asemene competintia si missiune.

Inse represintantii majoritarea poporatiunei totali a regatulu Boemi'a, si preste totu represintantii natiunalitatiei slave d'in tierete coronei boeme, represintandu la olalta unu numeru de cinci milioane de suflete, n'au alesu neci unu mandataru in acestu senatu nou cislaitanu, si prin urmare nu se supusera concluseru lui. Inse ei au recunoscutu de pre atunci-a destulu de chiaru pericululu, cu care acestu senatu imperiale aminentia atatu dreptulu de statu si de constitutiune alu patriei lor, catu si natiunalitatea slavona-boema.

Dupa ce diversele staruintie — mai anteu absolutistice apoi constitutiunali la aparintia — a le barbatiloru, cari chiaru premersera in guvernarea statulu austriacu, dupa ce, dicemu, staruintiele acestor'a: de a striforma staturile Austriei intr'unu statu centralisatu, in care, sub pretestulu „de a porta cultur'a in oriinte“, tote natiunalitatiele austriace se se supuna egemoniei elementulu nemtiescu si spiretulu nemtiescu, ca apoi pre incetulu se se germanizeze cu totulu, — s'au nimicitu deplinu prin valoros'a resistintia a acelor'a. (natiunalitati), si mai alesu prin resistintia tiereloru unguresci, si dupa ce aceste-a, in urm'a unei intetiri nestramutabile a relatiuniloru, s'au eliberatu de catusiele centralisatiunei nemtiesci si asie si-castigara era-si autonomi'a loru istorica. — se aflara politici nemtiesci, cari se luptara a tieni cu poterea celu putienu pre celelate tierete slavone-nemtiesci in acele catusie, pentru ca domnirea elementulu nemtiescu, dupa ce acum nu se mai potea sustieni in tota monarchi'a, se se pastreze celu putienu in tierete neunguresci si prin institutiuni noue de statu se se intaresca pentru totdeuna, si pentru ca ea, prin regulaminte artificiose de alegere, nedrepte pentru elementulu slavu, se potea majorisa pre slavi celu putienu in senatulu imperiale cislaitanu, dupa ce in dietele unoru tierete, acesta majorisare nu se potea realisa nice cu ajutoriulu acestoru regulaminte de alegere

Puntulu de gravitatiune alu intregi legelatiuni se se strapuna — parte prin legi noue, parte prin progresulu moderatu alu poterei naturale de atractiune — in senatulu cislaitanu, care in urmarea legiloru de alegere si dupa limba pertractariloru sale si asie era germanu, si langa care dietele se decada, er' limbele slavene se se eschida in fapta d'in tota viet'a politica mai inalta, si se devina pre incetulu victim'a mortii.

Ca recompensatiune pentru tote acestea seu adeca mai multu ca momela, pentru ca slavii afara d'in Ungari'a se fia cu atatu mai aplecati a accepta atare sorte, se sierbesca unu codice intregu de drepturi fundamentale pentru libertatea personala, care codice se bucina naintea intregi Europe, ca florea liberalismulu, inse, indata ce voira si slavii a lu-intrebuintia pentru sine, si-perdu validitatea sa intr'unu momentu. Pentru articulu principalu alu acestui codice (§. 19.), care asigura toturoru natiunalitatiloru dreptu egal, clausula de escutare se accepta pana asta-di totu inzedaru, er' fara acesta clausula acelu codice n'are nici valore nici validitate practica. Inzedaru acceptamu si tribunalele publice si juriulu, ce ni s'a promis, si apoi in ce stare se afla dreptulu nostru de reuniune si intrunire, care se substituesce prin ordonantie oficiale; cum sta libertatea nostra de presa, care se explica in praca prin confiscatiuni, amende ne mai audfte si prin incarcerarea indelungata a autoriloru? Acestea sunt cunoscute naintea lunei intregi, despre acestea lumea si-a si formatu judecat'a. Decida lumea, ore pote-se lua poporulu nostru in nume de reu, deca dupa atatea esperiintie incepe a considera tote aceste daruri ale liberalismulu numai ca curse pentru periclitarea natiunalitatiei sale, vedindu tota poterea guvernamentalu iu manele unoru barbati, cari pana acum s'au probatu ca contrarii cei mai acerbati ai natiunalitatiei boeme, carei-a nu vreu se-i conceda nici gimnasiale necesarie nici universitate. Si in adevveru, in modulu guvernarei si administrarei la noi,

poporul nostru nu vede binefacerile libertății și ale constituției, ci numai forța fără de margini a unei partide naționale a supra celei-alte. A da consemntamentul sau la stabilirea astoror-felii de instituții, pentru națiunea noastră n'ar fi alt'a, de câtă a se rezolvă la sinucidere.

Nu mai putem de câtă naționalitatea, a fost și este amenințată până astăzi dreptul public și constituțional al țierelor coronei boeme, prin instituțiile cele noue. Prin încorporarea cu Ungaria, care pre timpul acelu-a eră executată în esință, s'au desradecinat nu numai patentele d'în februarie, ci și pre înaltă diploma d'în 20 octovre 1860, care asigură țierelor neungare celă putem una garanția pentru autonomiă și dreptul lor istoric.

De-ora-ce guvernul voia a îmbracă un corp reprezentativ, care nu esistase până aci, cu dreptul legelativ și constitutiv asupra țierei Boemiei, se lucră pre fatia, a face națiunea boema, se accepteze ună octroată. Prin intrarea în senatul cislaitan, deputații majorității țierei aru fi acceptat în faptă acăta octroată pentru țier'a și poporul lor, și aru fi despoiat acăta țiera și acestu popor de dreptul, de a decide despre sine însuși.

Mai departe, după ce se executase odată despicarea imperiului de până aci al staturilor austriece unite în două jumătăți, se lucră, a formă d'în celelalte țiere unu stat nou, langa statul istoric al Ungariei, și a încorporă în acestu-a, fără de voia, statul coronei Boemiei, unu fapt, de care executarea dreptului public al Ungariei n'avea nici una lipsă.

Cu tote că prin pre înaltul manifestu de la 20 sept. 1865 se promisese dietei boeme, cumcă i se va suscerne convoirea cu Ungaria „spre a-si da si dieta boema votulu său totu atât de ponderos“, și cu tote că represintantele guvernului repetise acăta promisiune cu solemnitate în dieta plină, — totu-si represintantia regatului Boemi'a nice nu s'a ținutu demna de a fi ascultată — ca se tacem de formarea de drept public a întregului imperiu — celă putem în privința aceloror strafarmări, căror'a eră se fia supusa, în urm'a unei organizații a monarciei, cu privire la propriul său drept de statu și la constituția sa. Ba, gloriosul regat istoric al Boemiei, care pan' aci nu încetase neci odată a formă una individualitate de drept public de sine statatoria, aveă se fia despoiat de acăta personalitate și se devenia una simplă provincie a neindrechtatului stat cislaitan, aveă se între în unione reale cu acestu stat, cu tote că pan' aci — abstragandu de la strafarmările de constituție cari s'au reinnoit și era-si s'au nimicitu mereu de la 1848 incoce — nu avuse cu celelalte țiere ale Austriei neci o alta legatura de drept public, de câtă legatur'a, ce constă în comunetatea Dinastiei sale ereditare. — Asiă eră se se nimicesca factice totu dreptul nostru de statu, regatul Boemiei și coron'a Boemiei,

ca individi de statu, eră se se sterga pentru totu-de-un'a d'în lumea politica.

Statului nou formatu aveă se sierbesca ca basa ruinele subordonate ale patentelor d'în februarie și ale diplomei d'în octovre; spre a adauge la acestea câte-va îmbunătățiri și modificări, se sustienă corpul nou octroatu alu reprezentantiei cislaitane, cu drept constitutiv nou octroatu, care corp portă numele „senatu imperial“, de si imperiul eră dejă despiciat în două jumătăți. În atare senatu imperialu, în care, elementele nefavorabile națiunei boeme formeza una majoritate nenaturală, nefiindu acăta națiune de ajuns reprezentată, s'aru pot se devina pentru totu-de-un'a durabile unele legi de alegere, cari facu elementului slavenu nedreptate însemnată. Autonomiă patriei nostre aru fi atunci amenințată cu una dauna mai mare, de câtă cea causată prin patentele d'în februarie, ba nu eră si nu este nici una garanția, că „provincia“ Boemiei nu va fi în fine desmembrată numai în câte-va despartiminte.

Chiaru numai prin faptul înființării unei reprezentantii cislaitane s'a modificat esința dreptului de alegere alu dietei boeme, referința ei către alte țiere, și competența ei; acăta reprezentantia a amenințat factice și preste totu validitatea ultimei formațiuni a dreptului nostru istoric, autografulu majorității d'în 8 aprilie 1848, care asigurase regatului Boemiei autonomia deplină pre bas'a unei reprezentantii mai largă a întregii națiuni, pre cum și guvern provincialu propriu, respunditoriu dietei.

Unor pericle atât de numeroase represantii mării majorități a populației țierelor boeme n'au pututu espune naționalitatea boema și dreptul de constituție și de statu alu țierei lor.

Dar ori și câtă de fundat a fostu protestul acestor reprezentanți în contra validității alegerilor în corpul reprezentantiei cislaitane, protestul și documintele lor de drept nu s'au luat în considerație, pre cum nu s'a considerat nici inasăsi promisiunea imperatesca, data țierei în pre înaltul manifestu d'în 20 septembrie 1865. Acăta reprezentantia cislaitană, în care d'în țierele boeme au intrat numai reprezentanții majorității, a si întreprins acte legelative, cari nu-i competențau, ba într'o delegație, care s'a alesu de acăta reprezentantia și care nu esistase mai înainte, a statorit sarcine, care aveă se le ie asupra-si regatul Boemiei.

Asiă s'a decisu de noi fără noi!

Si asiă gloriosul regat alu Boemiei, împreună cu țierele coronei boeme, cari se număra între cele mai cultivate, mai productive și între cele ce solvescu mai multe dări d'în întregul imperiu, — unu regat, care întrece pre celelalte prin gloria, prin autonomia milenară și prin dreptul său istoric, întaritu și sacratu prin juramintele atătoru regi, — asiă întreg'a corona boema, care în privința însemnătății politice și în oricare alta privință e cea mai însemnată langa coron'a magiara, — s'a despoiat de votulu său autonomu și

posesiune, până se simte în putere națiunea subjugată, ca se scuture jugulu. Ast'a bine o știu ungurii: ei știu, că maurii nici în 700 de ani nu si-au cascigat dreptu asupra Spaniei; pentru acăta vreu acum a-si cascigă proprietatea, care în adevăr nu au avut-o până acum; prin urmare vreu ai plecă pe romani, ca se-si dea d'în mani proprietatea parintiosca, bunetatea cea adevărată pentru nisce bunetăți parute și insietorie, înca pan'acum numai urmele tiraniei unguresci sunt tiparite pe pământul romanilor, ca și pe fetiele lor; dreptul lor nu e intabulat nicăiri: cu Verbőczy, cu Aprobatele și diplomatele regilor, ungurii nu pot probă proprietate asupra pământului altor națiuni, fiindu că aceste, ca nisce documinte fabricate de unguri pe partea lor, n'au putere înaintea judeciului umanității; era dacă i-ar' putea plecă pe romani la uniune: atunci învoirea romanilor li ar' da documentu nou, cu cari si-ar' consolidă posesiunea, celă putem înca pe ore câte sute de ani, nu pentru totu-de-un'a, fiindu că nici o generație n'are dreptu, ca se puna jugu pe grumadii generației viitorii.

Candă ar' loci pe pământul Ardealului numai unguri și sasi, și împreună cu acăta, în loc de unu milion și diumetate de romani, ar' loci pe atâți iaponi au alta limba: atunci eu n'asi aveă se dăcu nimica în contra unirei Ardealului cu țier'a unguresca, înse pământul acestu nu-lu ținut iaponi, nici arabi, ci afara de o mană de sasi și unguri mestecat pintre romani, Ardealul a proprietate adevărată a națiunei romane, care o a cascigat cu buna dreptate înainte cu vr'o mie șapte sute de ani, și de atunci până astăzi o țiene, o așera și o cultiveza cu multa sudore și ostenele. Deci io dăcu, că nici unu romanu nu pote fi cu nepasare, candă este întrebățiune: alu cui se fia pământul asta, care până acum au fostu alu romanilor, nu ni este totu-un'a, și nu ni pote fi totu-atât'a, ver se fia alu romanilor, ver alu ungurilor, și apoi romanii eră se fia numai tolerati în pământul lor. Prin urmare, întielesulu celă adevăratu alu întrebării acăta: se fia Uniunea au se nu fia? este: se ni dămu pământul nostru ungurilor, au se nu lu dămu, se ni vindem țier'a ungurilor au se nu o vindem, se fimu și de aci înainte numai lipiturele altor națiuni, au se fimu li-

nedisputabilu, ba încuviințat pre fatia de însuși domnitoriulu, s'a despoiat de votulu acestu-anu-nu-mai în privința organizației întregului imperiu, ci și în privința propriului său drept de constituție și de statu, în privința propriei sale sorti pentru viitoriu; decisiunea despre acăta s'a dat în mane unu corp reprezentativ, în care națiunea politica boema, ca individualitate autonomă de drept public, n'a fostu reprezentată, și în care reprezentatiunea numai a minorității si-atribuă dreptul de a vorbi în numele întregii țiere. Ba în fine decidea despre sortea noastră una majoritate casuală a două delegații neboeme.

Acum candă tote aceste s'au executat fără învoirea ordinară și drepta a regatului Boemiei, ba în contra protestului mării majorități a populației sale, datu solemnulu prin deputații sei, alesi în modu ordinaru, — acum era-si s'a conchiamat dieta boema, care, pre cum se vede, n'are alt'a de a face, de câtă a luă spre știință și a recunoșca si factice ca faptu complinitu ceea, ce s'a facutu fără învoirea sa, a acceptă ca drept alu țierei ceea, ce s'a facutu prin reprezentantii altor țiere, fără de a luă în considerație întreg'a națiune boema, — a acceptă acăta, ce trebuie se duca la ruin'a materială a regatului Boemiei, la nimicirea perfectă a autonomiei sale de drept public și a individualității sale istorico-politice, pre cum și la suprimerea autonomiei sale depline și stravechie — anume în afaceri finanțarie, ba în fine la supunerea naționalității boeme-slavene sub domni'a elementelor străine, cari o amenință cu nimicire. (Finea va urmă.)

Marele principatu alu Transilvaniei.

III.

Publiculu voiesce se afle stadiulu în carele va fi ajunsu procesulu intentat mai multor romani transilvani, d'în caus'a pronunțamentului lor de la 15 maiu a. c. După câte-va corespundințe, ce avem la mana, până acum statura în fatia judecatoriului de instrucție trei canonici, trei profesori gimnaziali, unu redactor și unu student, se spune înse, ca de sicuru, că va mai intră o seria lungă de alți barbati și juni, despre cari se presupune, că au lautu parte la acelu pronunțamentu. Cercetarea decurge cu cea mai mare precisiune. Asiă de exemplu redactorele „Gazetei“ fii torturat în 3. aug. (22 iuliu) p'atru-spre-diece ore cu întrebările cele mai captioase. Până acum toti inculpații sunt lasati pe picioru liberu, de la unii înse li s'au luat parol'a de onore, cum că în decursulu cercetării lor nu voru cuteză a se departă d'în loculu unde petrecu. Cercetarea amenință a deveni complicată peste mesura. Complicațiunea vine d'în împregiurarea, că celor de la putere li-a placutu a aduce pronunțamentulu românesc d'în 15 maiu, în raportu cu asasinatulu de la Belgradu! Ati fi mai crediutu asiă ce-va! Stra-

FOISIORA.

Discursulu lui S. Barnuti d'în 14/2 maiu 1848, de relațiunile Romanilor cu Ungurii, și de libertatea națională.*)

Êca ce voiescu ungurii, și care e scopulu lor. Până în 15 martiu înca nu scieă ce se face, pentru că li eră legate manile și pitorele de Cabinetulu d'în Viena, și potea pncepe în contra croatilor și a schiailor cumu doriă, nici nu potea apucă tote midilocoale, care eră de lipsa la acestu scop: acum au ministeriulu lor, acăta cunosce midilocoale; și potu dăce, că loculu primu între midilocoale acăta-lu-ocupa Uniunea — nu e de lipsa a mai adauge, că „Uniunea Ardealului cu țier'a unguresca;“ pentru că cuventulu acăta se întielege de sine. De ai întrebă pre vr'unu unguru, ce este Uniunea: s'ar' miră de nesciința-ti, și dacă ai mai întrebă-ti-ar' răspunde, că Uniunea e fericirea și libertatea în-să-si, Uniunea e cornucopi'a, care cuprinde tote bunetățile pamentesci; cine are Uniunea, are tote; Uniunea ni dă tote; pentru acăta de acestu cuventu misteriosu sunt pline tote Gazetele; Uniunea e materi'a de conversație în tote cercurile societății; Uniunea e scrisă pe toti pereții; flamur'a Uniunei e plantată pe case, pe beserici și chiar' și pe carele caletorilor.

Io înse cu tote aceste nu sunt multiamitu cu Uniunea, nici nu me rapescu de bucuri'a cea universală, ci vreu se cercu mai cu de amenuntulu: ce este Uniunea pentru Ungurii? și ce este Uniunea pentru romani?

Ce se țiene de întrebarea primă, ce este Uniunea pentru unguri? acăta o pote cunosce fia-cine, fără se fia politicu, scimu toti, că ungurii vreu se face țiera unguresca d'în pământul Ardealului: vreu, ca se nu mai fia două patrie unguresci mici; ci se se face d'în amendouă un'a patrie unguresca mare. Ungurii simtu, că proprietatea, care si-au arogat până acum asupra pământului romanilor, nu sta pe temelie securu: pentru că d'în dreptul resbelului cuceritoriu, nu se nasce proprietate, ci numai

berii? Ce va răspunde adunarea la aceste întrebări, ce va răspunde totu poporul romanu, candă ar' fi de fatia?

Știu io ce dăcu patronii uniunei, că adoca, Uniunea numai că nu iă proprietatea de la nimene, ci d'în contra, voiesce se face proprietari și pe acei, cari pan'acum nu eră. La acăta io observu, că ungurii numai lor si-dat proprietatea; care se facu că o dau romanilor; pentru că în or'a candă se va prochiama uniunea, stergandu-se sierbitutea, se vor' sterge totu-odată și națiunile, afara de cea unguresca: numai acăta va remanē viua și proprietaria înaintea legii, și proprietatea națiunilor omorite prin lege va sierbi ungurilor de spese pentru îngropatiunea acestor națiuni. De ar' voi ungurii se dee îndereptu proprietatea la domnii cei adevărați, pre cum se lauda că o vor' da: atunci ar' recunoșca mai întâiu esințiu a națiunilor, care locuescu împreună cu ei, că-că aceste sunt domnii cei eminenti ai pământului, ca cele ce sunt nemuritorie, apoi individele omenilor muritori; și ungurii nu vreu se scie nimica de alte națiuni afara de cea unguresca, prin urmare nici de proprietatea altor națiuni afara de a celei unguresci; asiă dar, candă se facu, că dau proprietate individelor, atunci într'adevăr ieu de la națiuni, și facu donațiune nouă națiunei unguresci cu proprietatea romanilor și altor națiuni.

Se considerămu dreptu acăta, că uniunea dona ungurilor un'a țiera întreaga, fără de nici o ostenele; că Ardealulu patri'a aurulu și a metalelor nobili, care vor' curge tote în pung'a națiunei unguresci; că sarea și tote bunetățile patriei nostre voru adauge tesaurulu ungurilor și paupertatea romanilor; era fetiorii romanilor voru formă legiuni, care se voru bate pentru glori'a celor ce le-au stersu numele celă gloriosu, și i-au botezat pe nume barbaru; că patri'a noastră e cetate încungiurată de la natura cu muri cumpliti, fără de cari ungurii de pe campiele Panoniei sunt espusi la tote atacurile inimicilor, ca nisce iepuri pe șiesu; că taiandu-se Ardealulu de către statulu ungurescu, acestu-a remane ca unu omu fără de pitore, ciungu și desfiguratu, de nu pote se se misce mai alesu către Moldova și Romani'a, ca se le cuprinde; că dacă nu se face uniunea cu Ungaria, se rumpe legatur'a, care lega pre ungurii d'în Ardealu cu cei d'în Panoni'a, și atunci ungurii d'în Ardealu firesce că se voru stinge pe încetu, fiindu tai-

*) A se vedē nr. tr.

gem'a acést'a este câtu se pote de prosta, f ea
 use existe. Preste acést'a mai decurge totu-odata cer-
 ctarea cea mai severa a supr'a brosiurei dnului V.
 L. a supr'a cartei geografice a dlui A. L., a foiei vo-
 lante d'in érn'a trecuta, venita de la Vien'a si mai
 pe susu de tote a supr'a celei-l-alte foie volante, ce
 se publicase in „Perseverantia.“ Scopulu este,
 a supr'a acestoru scrieri sê se aplice articlii de
 lege d'in a. 1848. cari se aplica la crim'a perductiu-
 nei si a tradarei.* — In legaminte cu aceste suntu
 gâta de a porni cercetare inca si a supr'a cârti-
 aru de invetiamentu, cari se afla introduse in scole-
 de la Blasiu. D'in tote inse istoria patriei si a na-
 tionei este persecutata mai amaru. — Aici trebuie sê
 observânu, cumcâ in scolele de la Blasiu pana la a.
 1838 erà oprita tocmai si invetiarea istoriei generale,
 in cele-l-alte liceuri se invetiâ dupa unu compen-
 tu latinescu si forte secu, numitu alu lui Bolla, ér'
 facelu anu s'a introdusu si la Blasiu peste voi'a gu-
 vernului si in contra protestorulu secuului Nic. Ko-
 rics, carele pe atunci erà inspectore supremu alu
 scoleloru transilvane si carele dîsece in consiliulu
 gubernialu: „Istoria este ochiulu lunei, prin urmare
 potemu suferi, ca romanii se invetie istoria.“ —
 cî si Istoria Romaniloru scrisa de Petru Maioru
 erà aruncata in temniția si destinata a se arde, ea
 se scapâ, palatinulu arhiduce Iosifu o a salvatu,
 umu amu dîce, numai cu topuzulu, aperiandu si pe
 scutu de persecutiuni, ér' istoria bisericesca a lui
 Maioru a statu inchisa la barati in Clusiu peste 20
 ani.

Daca se pornesce cercetare in contra cârtiloru
 romanesce si daca ei se reitorcu la timpulu in ca-
 dele pe temeulu unu rescriptu d'in seclulu trecut
 ca si Ceaslovele trebuiau sê se supuna la
 censura in a patr'a si a cincea editiune, apoi Roma-
 ni transilvani voru face binc, daca voru pretinde, ca
 se iee la revisiune tote cârtile scolastice, câte se
 a introduse prin scolele unguresce, si sê fia supusi
 controlu aspru toti acei profesori magiari, cari nu
 rusineza a versâ in orele de prelegere cele mai
 apurate invective in contra natiunei romanesce, astadi
 si nainte cu 20 si cu 30 de ani, pe candu de esem-
 plu profesorulu Bouda d'in Clusiu dîcea, câ poporulu
 romanescu in massa este d'in vitia de vagabundi si
 barbari de ai lui Romulus si Remus, éra altulu in
 Alba-Iulia dîcea, in esamenu publicu, — câ armele
 (mar'a, insignia) natiunei romanesce suntu — furiele;
 in timpulu mai dincoce altu profesorulu d'in Clusiu
 cumcâ in fati'a studintiloru gimnasiali de natiionali-
 tate romana expresiuni de cele mai scarnave, de cari
 se mai audu numai d'in gurile tîganiloru, pana can-
 tu protopopulu Negruți lu-spelâ fâra sapunu si lu
 meritiâ câ lu-va aretâ la autoritâtile mai nalte. —
 asti inse a mana mai alesu cârtile d'in scolele su-
 pãiore calvinesce, pentru ca sê aflati tote blastema-

*) Pana la 10 ani robia in fere.

comunicatiunea loru cu cereri ungurismulu d'in Panonia:
 in contra, daca se face uniunea, natiunea unguresca cea mi-
 cã mai cresce cu unu milionu si diumetate de romani si cu
 vîro done cente mii de sasi, pe cari i face unguri uniunea in-
 ta cum se va procliamâ; sê considerânu in urma, câ afara
 a enolumintele aceste-a, Uniunea li dâ ungurilor o potere
 marginita preste Ardealu, de a pune legi, de a comandâ, de
 a administrâ tier'a numai in folosulu natiunei unguresce, fiin-
 câ dupa uniune lege'a nu va mai cunosce alte natiuni; se
 considerânu aceste tote bine, si vomu aflâ, ce este Uni-
 uia pentru Unguri, si pontru ce i ascepta diu'a mai
 ra de câtu imperatoarele ostei diu'a de triumfu!
 Ce este Uniunea pentru romani? Daca ne
 amintim aminte, ce au folositu romaniloru tote uniunile de
 acum, politice si religiunarie, si vomu considerâ, câ si uni-
 cea de acum numai spre binele ungurilor se urdiesce:
 amu prevedê, ce va fi uniunea pentru romani. Cu tote ace-
 se sê o cercetânu ce-va mai cu de ameruntulu, ca sê vedê
 ni sê ne convingemu, câ sub larv'a libertatei si a fratiei,
 care ni se infatiseza uniunea, ea nu acopere pentru noi li-
 bertate, nici fratietate; ci numai sierbitute si o fora selbateca,
 romanca natiuni.

Eu dîcu; câ libertatea cea adeverata a ver-
 tatei natiuni nu pote fi de câtu natiunale.
 Ce omu nu se va simfi vatematu pana la anima, daca lu
 propri sê nu vorbesca, pe unulu pentru câ l'a facutu natur'a
 tardîu, pe altulu mai rapede la vorba, pe unulu pentru
 l'a facutu natur'a unguru, pe altulu sasu; daca lu vei oprî
 amble, pe unulu pentru câ are mersu mai linu, pe al-
 tulu, câ-ci pasiesce mai rapede de câtu alti omeni; au nu li se
 turburâ ferea, candu si-va audî unulu: taci tardîule, altulu:
 mora de ventu, altulu: tiene-ti gur'a unguro, sasule, etc.,
 adeveru toti voru ferbo de mania, pentru câ totu omulu
 voia sê vorbesca, si sê mergea cum i-a datu natur'a si cum
 e; si candu i-ai atacatu libertatea acést'a, i-ai vatematu
 de-odata simtiementulu de onore, adeca: libertatea ver-
 tatei omu e legata de person'a lui cu cea mai sirinsa lega-
 ta, e proprietatea lui cea mai personale, si porta tipulu
 omu fia-carui omu, asiâ, câtu nimene nu se misca,
 nu vorbesce, nu ambla, s. a., de câtu fia-care

tiele, câte se propunu in acelea-si a supr'a Romani-
 loru si cum se propaga veninulu celu mai periculosu
 alu urei eterne in contra romaniloru. Preste acést'a
 vei aflâ mai multi profesori de geografia, cari terito-
 riulu Ungariei lu-intindu de la Marea Adriatica pana
 in Marea Neagra, adica tocmai intru intielesulu actului
 incoronarei d'in iuniu 1867, candu Bosni'a, Serbi'a
 Bulgari'a, Munteni'a si Moldov'a inca au fostu represin-
 tate prin stindariile si marcele lor, duse in triumfu
 de câte unu magnatu, ce represintâ fia-care pe câte
 unu Domnitoriu supusu domniei unguresce. Aflati
 d'in geografiele si statisticele lor, câ in acele tote
 catagrafiile (conscriptiunile) suntu falsificate, toti
 boiarii si burgessii de natiunalitate romanesca suntu
 renumerati peste totu in elementulu magiaru, toti
 romanii locuitori in secuime suntu considerati de secu-
 cui. De tote aceste inse barbatiloru de la potere nu
 le pasa nimicu, in contra romaniloru este iertatu a
 vorbi ori-cui totu felulu de calomnie. Gazet'a minist.
 „P. Napló“ i numi in lun'a februaru a. c. barba-
 ri; gazet'a militara „Honvéd“ afla, câ corpulu na-
 tiunale romanescu e compusu d'in trei milione tîga-
 ni; semioficial'a „Unio“ i numesce oi si berbeci;
 „Hazánk“, organulu partitei lui Tisza pretinde (Nr.
 166), ca ministerulu sê scota d'in functiuni pe toti
 Romanii; ministrulu Horváth dechiara in fati'a dietei
 si a lunei, câ amplotiiti Romani suntu suferiti in po-
 sturi numai d'in gratia; foile dualistice d'in Vien'a —
 in fruntea lor „Neue freue Presse“, pretindu prin
 condeiele corespondintiloru d'in Bucuresci, ca sê se
 midilocesca câtu mai curendu o invasiune in Roma-
 ni'a, firesce pentru ca cu acea ocaziune sê se puna
 man'a pre mai multi ardeleni si pre mai multi bar-
 bati d'in partit'a natiunala si patriotica, — totu
 acea Neue fr. Presse afla, câ in Romani'a esista o
 mica armata, inse câ nu esista poporu, pentru câ
 adica locuitori acelu Statu nu aru meritâ numele
 de poporu (vedi Nr. d'in 31 iuliu). Si asiâ mai
 departe. Inse de-o-camu-data fia de ajunsu cu ace-
 stea. Candu vomu aflâ de trebuintia, vomu comunicâ
 si altele. △

ROMANIA.

Excursiunea Mariei Sale Domnitorului, in giu-
 rulu capitalei, prin districtele Ilfovu, Damboviti'a si
 Vlasce'a.

La 9 ore, Mari'a Sa plecandu d'in palatiulu de
 la Cotroceni si ajungundu la Cioro-Garl'a a gasitu
 pre d. ingineriu Christescu, membru consiliulu jude-
 tianu de Ilfovu, care erà ocupatu a trage linie noue
 sioselei, ce se va terminâ chiaru in anulu acestu-a, pana
 la capulu districtulu Ilfovu. Mari'a Sa s'a intretienutu
 mai multu tempulu despre diferite linie de drumuri
 judetiane si despre numerulu dîleloru de lucru, cari
 dupa lege, remanu in dispuzetiune.

Trecundu prin comun'a Bolintin'a-Palanc'a si
 Stoenesci a ajunsu la manastirea Gaiseni, unde a vi-

in formele sale. Acum sê trecemu de la person'a omului
 la person'a natiunei, care inca are personalitate, daca
 e droptu, câ personele nu-si pierdu natur'a candu se lega
 intr'unu corpu natiunale cu limba si datini comune, si
 éta, câ totu aceea-si vomu fi constrinsi a dîce si de natiune, ce
 dîcemu de o persona singura: câ libertatea natiunei inca e
 legata strinsu cu person'a ei, ca si a personeloru firesci, daca
 nu mai strinsu; libertatea natiunei inca porta tipulu natiunei,
 cum porta libertatea personale tipulu personei omului; na-
 tiunei inca i-a datu natur'a forme pre cum personeloru firesci;
 cu person'a natiunei de-o-data se nasce si libertatea ei ca si a
 personeloru singuratece, si cu person'a d'impreuna se stinge;
 totu ce ajuta si impedece person'a, ajuta si impedece liberta-
 tea natiunei; totu ce latiesce libertatea, aceea cresce pretiulu
 si inaltia demnitatiei natiunei; cu câtu si-pretiuesce mai mul-
 tu person'a sa ore-care natiune, cu atâtu si-pretiuesce mai
 multu, cu atâtu si-iubesce mai ferbinte si libertatea, si cu
 atâtu are mai mare pretiu si respectu inaintea gintiloru, face
 si suferu lucruri mari pentru onore, nu suferu nici unu scadie-
 mentu d'in libertatea sa, pentru câ ea simte, câ fâra de li-
 bertate nu e onore pre pamentu, si viet'i a natiunei fâra onore
 e mai amara de câtu mortea, pentru libertate si-pune averea
 si viet'i a, libertatea e cord'a animei ei cea mai personale, pro-
 prietatea ei cea mai natiunale, anim'a ei, sufletulu ei, orna-
 mentulu ei!

Ce ar' face ungurii, candu le-ar' cuventâ inca odata de
 pre tronul imperatulu Iosifu in tipulu urmatoriu: Unguriloru!
 acum este epoc'a libertâti, eu am pusu filosofi'a, ca sê fia da-
 tatoria de legi in imperati'a mea, fiti liberi toti, vorbiti ce vre-
 ti, inse numai nemtiesce; radicati-ve scole si invetiati, inse
 numai nemtiesce: radicati-ve teatre si tipografii, faceti si ti-
 pariti ce ve place, inse numai nemtiesce; lapedati-ve portulu
 natiunale si limb'a vostra cea neculta, pentru câ asiâ cere
 unetatea si salutea statulu, ca sê fia numai o limba in scole
 si in teatre, in case si in piatie, in beserica si la judecie; au
 n'aru redica ungurii éra-si furci, ca sê spendiure portulu nem-
 tiescu, cum au facutu dupa mortea imperatulu Iosifu? Ce aru
 dice si cum s'aru portâ germanii, candu i-ar' face altu Napo-
 leone Bonaparte, ca sê-si lapede limb'a cea aspra, si candu
 le-ar' impune limba, legi, guvernul si dateni francesci, fire-aru

sitatu tote incaperile, cari sunt in reparatiune, spre a
 fi transformate in scola-modelu, si mai deosebitu be-
 seric'a, unde a esprimat dorinti'a ca, in reparatiunile
 ce se esecuta, sê se mantiena câtu se pote mai multu
 aritectur'a besericelor romane, ca sê se pastreze
 astu-felu caracteriulu loru originale.

De la Gaiseni Mari'a Sa a trecut rîulu Arge-
 siulu si a mersu la manastirea Casciorele, unde a vi-
 sitatu biserica.

Locuitori aflandu despre sosirea Mariei Sale,
 s'au adunatu in mare numeru salutandu pe Mari'a
 Sa cu strigate de veselia si cu dare de focuri de
 arme.

Unu mare numeru s'a grabitu a incalceca spre a
 insotî pe Mari'a Sa, care, trecundu prin padurea Cas-
 ciorele, s'a indreptatu spre satele Venatorii mari si
 mici d'in plas'a Nejlovulu, districtulu Vlasce'a, unde a
 ascultat cu cea mai mare bunavointia tenguirea lo-
 cuitoriloru.

De acî totu calare Mari'a Sa a trecut prin pa-
 dure si s'a indreptatu spre satulu Zadariciulu; acî
 erà una multime adunata si hora mare intinsa si
 astu-felu a petrecutu in midiloculu poporulu. La co-
 mun'a Crevedia dupa reclamatiunea primariulu,
 Mari'a Sa a observatu, câ regulamentulu pentru ci-
 mitire are trebuintia de ore-cari modificatiuni in
 aplicarea lui, câ-ci in privinti'a cimitireloru se intie-
 lege, câ ele cata a fi departate de beserice numai can-
 du bisericele voru fi in midiloculu comunelor, era
 candu voru fi departe, cimitirele potu fi alaturea cu
 d'insele.

Urmandu valea Nejlovulu Mari'a Sa a trecut
 pre langa Crevedia mica pre la Prijbeni si la Creve-
 dia mare; acolo primariulu comunei a rogatu pre
 Mari'a Sa, sê binevoiesca a observâ, trecundu
 prin padure, câ drumurile nefiindu destulu de late,
 nu potu sê se usuce si impedece cu totulu comunica-
 tiunea. Mari'a Sa a luat note de aceste drepte si in-
 tieliginte cereri, dupa ace'a a statu câte-va mominte
 la comun'a Malulu-Spartu, unde multimea erà adu-
 nata jocandu hora, Mari'a Sa a trecut Argesiulu si
 a ajunsu la satulu Bolintin-d'in-Vale, unde una po-
 pulatiune immensa erà adunata d'in satele de prin
 pregiuru, cari a aclamatu cu bucuria pre suveranulu
 loru. Mari'a Sa a vorbitu cu mai multi primari, si cu
 mai multi locuitori, mai cu sema despre cultur'a tu-
 tunulu, de care ei se ocupa mai cu deosebire.

In aceste linie Mari'a Sa a trecut prin comun'a
 Crivin'a, si apoi prin comun'a Tîganii'a, unde fa-
 cundu-se ser'a Mari'a Sa a luat unu micu repaosu.
 Mari'a Sa a visitatu gradin'a parintelui, locuitori in
 acésta comuna, ce contine una multime de flori cul-
 tivate si plante esotice. Apoi a luat unu prandiu
 improvisatu si, dupa ce a mai petrecutu pucinu pr'in-
 tre tierani, pre la 9 si diumetate ore ser'a, s'a intor-
 natu la palatulu de vera de la Cotroceni.

In acésta excursiune, autoritâtile, nefiindu
 anunciate, locuitori intempinau, cu cea mai mare

aceste câtu de liberali chiaru si pana la gradulu celu mai inal-
 tu republicanu? cum s'ar' multimi cu rusismulu Cabinetelu,
 Dietele si Universitâtile de Pest'a pana la Berolinu si Gotin-
 g'a, candu i-ar' constringe rusulu pe unguri si germani la
 limb'a si religiunea ortodopsa, apoi sê-lu imbrace de o suta de
 ori mai liberalminte de câtu e imbracatu magiarismulu? Acum
 intipuiti-ve, câ vinu nisce deputati de la diet'a unguresca in mi-
 diloculu acestei adunâri si incepu a cuventâ in tipulu urma-
 toriu: Romani! asta-di e diu'a libertâti toturoru, pentru voi
 inca suntu puse scaune la mes'a libertâti, veniti, siedeti si voi
 judecatori de la comitate, pana la cancelari'a de curte, si lua-
 ti parte la tote onorile politice si militari, inse numai cei ce
 sciti unguresce, ca ungurii nascuti; acum e diu'a dreptâti
 pentru toti, veniti toti cei asupriti si daunati de luati drepta-
 te eftina si rapede, inse vedeti, ca sê fia scrise instatiunile un-
 guresce, si sê luati totu-de-un'a câte unu unguru langa voi,
 ca sê vorbesca pentru voi la judecatoriu, pentru câ sciti, câ
 mam'a nostra cea dulce, patri'a comuna, nu mai suferu in ju-
 detie alta limba fâra numai cea unguresca, nici sê i se plan-
 ga cine-va fâra numai cu lacrimi unguresci; asta-di e diu'a
 luminei, scolele tieri suntu deschise si pentru voi, nu ca
 inainte de imperatulu Iosifu; invetiati dreptu aceea toti, si ve
 luminati, inse numai unguresce, pentru câ asiâ cere unetatea
 statulu! nu ve intrebu, daca s'aru aflâ romani cari sê accepte
 vr'o deregatoria, in care vedu, câ le cauta sê lucre in contra
 natiunei sale, pentru câ venditori au fostu la tota natiunea si
 voru fi; nu ve intrebu, daca voru merge romanii la judecatoriu,
 candu voru vedê dreptate legata de limb'a unguresca,
 si la scolele unguresce, candu va fi acoperita lumina cu
 limb'a unguresca; ci ve intrebu, au este aceea libertate, care
 lega onorile tieri numai de o limba in tier'a ace'a unde
 suntu mai multe limbi, au dreptate e aceea, care o face sta-
 tulu numai celoru ce sciu unguresce, lumina adeverata e
 aceea, de la care opresce statulu pe toti cei ce nu sciu un-
 guresce? eu dîcu, câ acést'a nu e libertate nice dreptate, ci este
 o calamitate mare pe acele popore nefericite, cari au cadutu
 in ast'a gropa intunecosca, ce porta nume de statu.

(Va urmâ.)

graba, cu bucuria, pre Mari'a Sa, care astu-felu a fostu in contactu directu cu locutorii, vorbindu ne-contentitu cu d'nsii despre interesele lor.

Recolt'a pretotindenea este satisfactoria.

(*Monitcrulu*).

D'in Olten'a seu Romani'a mica. (La pronunciamen-tulu d'in Blasiu.) De-si cele trei puncte ale pronuncia-mentului, formulatu la Blasiu in 3/15 maiu a. e., aflasera celu mai viu resunetu (echo) in animele no-stre, n'amu radacatu totu-si pana acum nici o voce in favorea lui, macaru ca si pre noi, ca fii credintiosi ai Transilvaniei, patriei nostre mume, inca ne-au inter-esatu forte. Tacerea nostra se pote esplica singuru numai d'in acea impregiurare, ca-ci n'amu voitu, ca se dica d'in nou adeversarii nostri, cum ca dv. sun-teti influintiati de aici si cum ca de aici ve trageti tote inspiratiunile. Cu tote ca este constatatu de mul-tu, si probatu chiaru istoricesce, cum ca sentimen-tulu nationalu romanu n'a fostu nici-odata inspiratu de aici acolo, ci d'in contra, elu a trecut de acolo incoce. Aicea si-a gasitu numai asilulu si protecti-nea totu-de-un'a, de cate ori elu a fostu acolo perse-cutatu, ca si in tempulu de facia. N'amu voitu, d'icu, se mai elatinamu si noi ap'a cea preste mesura tul-bura a noului imperiu magiaru. Dar' acum, vedien-du cele ce se petrecu in dulcea nostra patria natale; vedindu cum despotismulu maghiaru apesa fara cumpetu a supr'a parintiloru, fratiloru, sororiloru si a rudeloru nostre; vedindu mai incolo, ca nu omenii pronunciamen-tului, ci adeversarii lui, omeni de d'in afara (d'in tier'a unguresca), conturba pacea, strica liniscea intre locutorii cei pacifici si indelunga rab-datori ai acelu mare Principatu d'in vecuri autonou; vedindu, in fine, ca totu acei omeni sugruma libertatea opiniuniloru si inneca consciintiele, — ta-cerea nostra a devenitu imposibile. Venimu dar' si noi, la rendulu nostru, noi emigratii romani transil-vaniani d'in tota Olten'a seu Romani'a mica, si damu adesiunea nostra la d'nsulu pronunciamentu, protes-tandu contra totoruru mesureru despotice, ce s'au luatu contra subscriitoriloru lui, si declarandu in modulu celu mai solemn, cum ca suntemu si vomu fi purure-a gata a-lu sustien si a-lu apera cu tote mediele legali, ce ne voru sta la dispuetiune, fia ele de ori-ce natura: morali seu materiali. Si acesta a nostra credintia politica o vomu tramite fiiloru si ne-potiloru nostri, d'in generatiune in generatiune.

In numele emigratiunei romane transilvane:

Simeone Mihali,
profes. de liceu.

Craiova, in iuliu 1868. „Gaz. Trans.“

Varietati.

*** (*Honvedu si politiaiu.*) Se suna, cumca politia va trece la ministeriulu „pentru aপরার তীরী.“ Vom vedé in câtu se va realisa si acesta fama. De cum-va se va adeveri, apoi dora nu se va mai indoi nimene despre missiunea „hon-vediloru?“

*** (*In privint'a scoleloru industriali d'in Transilvan'a.*) ministeriulu instructiunei publice a adresatu câtra Escels. Gu-vernulu intrebarea, câte scole industriali superiori si inferiori aru fi de infintiatu in Transilvan'a si in cari cetati? Guver-nulu, consultandu barbati preceptoru, a tîenutu una conferin-tia in privint'a adresei ministeriali, si a fostu de opiniunea, ca se se infintieze in Clusiu, Brasiovu si Alb'a-Iuli'a câte una scola industriale superioare, — si in Muresiu-Osiorheiu, Kéz-divásárhely, Fagarasiu, Dev'a, Sighisior'a, Abrudu, Desiu si in Nasandiu se se infintieze scole industriale inferiori.

*** (*Gravamine constitutiunali magiare.*) Comitatu Ba-ranya a decisu a se tramite la ministeriulu pentru aপরার তীরী una adresa de gravamine contra prefecturei de Bud'a, carea tramise acestui municipiu una scrisore compusa in lim-b'a germana, intrebuintiandu numirea nelegale „Reichskriegs-minister“, si intitlându pre ministeriulu comunu de resbelu cu cuventulu „Hohes“, era pre celu magiaru cu simplulu „Löblich.“

*** (*Necrologu.*) Iacobu Bologa, consiliariu alicu in pensiuene, in numele seu si alu copiiloru sei: Valerianu, Petru, An'a, Zenovi'a si Mari'a Sidoni'a, alu tatalui seu Ioanu Bolo-ga, precum si alu soriloru Petru si Mari'a Badila, si alu cumnatiloru Ioanu si Mari'a Hanni'a si Ioanu Badila, — adu-ce anuciulu tristu despre pre tempuri'a mutare la cele eterne a bunului si multu iubitului seu fiu, resp. frate si nepotu, Eugeniu Bologa, octavanu, urmata dupa o bola de siese septemane in jun'a lui etate de 17 ani, in 10 augustu a. e. st. n. Fia-i tieren'a usiora!

*** (*Linia ferata.*) Baronulu Ambrozy s'a datu conce-siune pre unu anu pentru lucrările prealabile a liniei ferate Timisior'a-Lugosiu.

*** (*Linia ferata de cai.*) Fiscalulu d'in Aradu, Endre, a cerutu conce-siunea pentru lucrările prealabile ale liniei fe-rate de cai d'in Aradu preste Giorocu, Pancota la Ineu.

*** (*Romani'a libera cerca cai in Austri'a.*) Ministeriulu magiaru pentru aপরার তীরী face cunoscutu totoruru dere-gatoriiloru, ca ministeriulu de resboiu s'a invoitu, ca Roma-ni'a libera se cumpere in Austri'a 500—600 cai.

*** (*Cultur'a poporala in Unguri'a.*) In acesta tiera con-stitutiunala magiara se afla nu mai putionu de catu 5000 co-mune, cari n'au scola; cârcima se afla in totu satulu. Aceste-a sunt binccuventările constitutiunei magiare.

Sciri electrice.

Vien'a, 22 augustu. Asta-di s'a deschisu sesi-nea dietelor provinciale, cu formalitățile indatinate. Locutientii au presintatu mai multe proiepte de ale regimului; intre aceste-a se afla stergerea consen-sului politicu de casatoria, modificarea ordinei comu-nale, si a alegeriloru pentru dieta.

Prag'a, 22 augustu. In diet'a Boemiei au fos-tu de fatia 122 deputati; cehii au absentatu. Palac-ky, Petrosz si Kratochwill au immanuatu presiediu-lui dietei una dechiaratiune a partidei cehe.

Brünn, 22 augustu. Arciepiscopulu d'in Ol-müttz, episcopulu d'in Brünn si federalistii au absen-

tatu de la dieta. Siedintia nu s'a tîenutu, pentru ca adunarea nu era capace a decide, lipsindu numerulu recerutu.

Laibach, 22 augustu. Canaval si consotii sei propunu in diet'a una adresa, prin care se se espri-me ministeriului increderea poporatiunei d'in Carintia.

Troppau, 22 augustu. Diet'a espri-me increde-rea sa in barbati regimului.

Neupolea, 22 augustu. Smolka propuna, ca delegatiunca polona d'in senatulu imperialu se si-de-puna mandatulu, Zyblikiewics lu spriginesce, si cere revisiunea intregi constitutiuni. Krzeczunovits si depune mandatulu de buna voia.

Innsbruck, 22 augustu. Locutientiele inbo-neza in cuventarea sa la deschiderea dietei, ca con-cursulu dietei e de lipsa pentru esecutarea legiloru fundamentale.

Linz, 22 augustu. Locutientiele presinta die-ti 11 proiepte d'in partea regimului.

Salisburgu, 22 augustu. Capitanulu provin-cialu si-espri-me speranti'a, ca partidei, care uresce lumin'a, nu-i va succede a nimicu constitutiunea.

Triestu, 22 augustu. Diet'a s'a deschisu prin una cuventare a locutientielui si a primariului.

Florentia, 23 augustu. Senatulu a aprobatu proieptulu de lege de pre esarendarea monopolulu de tabacu.

Parisiu, 22 augustu. „Patrie“ scrie: Impera-tulu a primitu joi in Fontainebleau pre agintele Ro-maniei, Dimitriu Brateanu, carui-a e incredintiatu misiunea referitoria la jurisdictiunea consulatelor in Oriente. Imperatulu l'a primitu in modu forte ab-tilu si i-a manifestatu simpatiele sa'e pentru prin-cipele Carolu.

Leupole, 23 augustu. In siedintia de asta-di face Zyblikiewicz armatori'a propunere: Diet'a se-idee opiniunea despre constitutiune si despre legi fundamentale, si se alege spre scopulu acestu-a una comisiune de 9 membri.

Parisiu, 25 augustu. Caletoria imperatului a imperatesci la Biarritz s'a aménatu d'in causa a sitei data prin contele Girgenti si a femeiei sale.

Imperatulu va caletori cu principele impera-tu seu la Châlons.

Diurn. „France“ demintiesce unu articlu alu diurn. „Liberté“, privitoriu la frontierele de la Rem. Totu acestu diurnalu anuncia, ca ministeriulu legi-niei se va schimbâ dupa rentorcerea reginei.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:

ALESANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumuriloru de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.		
De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dem.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	„ 10 „ 24 „ „	„ 10 „ 51 „ „
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „ diu'a,	„ 1 „ 54 „ nóptea
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „ d. m.	„ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „ „	„ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „ nóptea,	„ 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	„ 3 „ 55 „ dem.	„ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	„ 8 „ 4 „ „ *)	
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „ „	
Soscesc in Baziasiu	la 9 „ 10 „ „	

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica nmai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.		
De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.	
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „ „	
„ Jasenov'a	„ 7 „ 6 „ „	
„ Temisior'a	„ 10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem	
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „ nóptea „ 12 „ 53 „ diu'a	
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.	
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „ „ „ 9 „ 30 „ ser'a	
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nópt.	
„ Posionu	„ 4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.	
Soscesc in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ „ 6 „ — „ „	

Jasenov'a-Oravit'a.		
De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.	
„ Jam	„ 9 „ 12 „ „	
„ Racasdia	„ 10 „ 12 „ „	
Soscesc in Oravit'a	la 10 „ 57 „ „	

Oravit'a-Jasenov'a.		
De la Oravit'a	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.	
„ Racasdia	„ 4 „ 45 „ „	
„ Jam	„ 5 „ 38 „ „	
Soscesc in Jasenov'a	la 6 „ — „ „	

Vien'a-Oradea-Mare.		
De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.	
„ Pest'a	„ 6 „ 35 „ deman.	
„ Czegléd	„ 9 „ 27 „ „	
„ Püspök-Ladány*)	„ 1 „ 58 „ dup. mod.	
Soscesc in Orade	la 4 „ 38 „ „	

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde soscesc la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.		
De la Orade	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a	
Soscesc in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a	
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a	
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „	
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.	

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Arauu.		
De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.	
„ Pest'a	„ 6 „ 25 „ deman.	
„ Czegléd	„ 9 „ 47 „ „	
„ Szolnoca	„ 11 „ 2 „ „	
Soscesc in Aradu	la 5 „ — „ ser'a.	

Aradu-Vien'a.		
De la Aradu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a	
„ Solnoca	„ 4 „ 22 „ dupa mediadi.	
Soscesc in Czegléd	la 5 „ 33 „ „	
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „	
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a	

Vien'a-Parisi.		
De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a	
„ Salzburg	„ 1 „ — nóptea.	
„ Monacu	„ 5 „ 45 deman.	
„ Stuttgart	„ 11 „ 45 „ „	
„ Mühlacker	„ 12 „ 55 diu'a.	
„ Carlsruhe	„ 2 „ 10 dupa méd.	
„ Strassburg	„ 5 „ 25 „ „	
Soscesc in Paris	la 5 „ — demaneti'a	

Parisi-Vien'a.		
De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.	
„ Stassburg	„ 8 „ 57 „ dem.	
„ Carlsruhe	„ 10 „ 40 „ „	
„ Mühlacker	„ 12 „ — „ diu'a.	
„ Stuttgart	„ 1 „ 20 „ dupa méd.	
„ Monacu	„ 8 „ 30 „ ser'a.	
„ Salzburg	„ 1 „ 30 „ nóptea.	
Soscesc in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman	

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, soscesc in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 „ Clusiu la Orade pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesc in Orade la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 „ Aradu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, soscesc in Sibii la 2 ore 15 minute nóptea. Cale are 34 1/2 mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 „ Sibii la Aradu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesc in Aradu la 1 ora 45 min. nóptea.
 „ Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. soscesc in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 1/2 mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 „ Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesc in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 „ Temisior'a la Orsiova pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, soscesc in Orsiova la 6 ore deman. Cale de 26 1/2 mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 „ Orsiova la Temisior'a pleca dominec'a' marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, soscesc in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatória.

De la Temisior'a la Aradu pleca in tote dilele la 6 ore dem. soscesc in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.
 „ Aradu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, soscesc la 7 ore 45 minute ser'a.
 „ Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. soscesc la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 1/2 mile, tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 „ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesc la 11 ore 50 min. diu'a.
 „ Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesc la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 1/2 mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 „ Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesc la 9 deman.
 „ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, soscesc la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 1/2 mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.
 „ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore deman. soscesc la 2 ore 35 min. nóptea.